

ETNOGRAFISKA AVDELNINGEN

BERÄTTELSE FÖR ÅR 1939

EKONOMI:

Inkomster:

Till samlingarnas ökande, anslag	2.000:—
» » » inbetalning av likvid på kontot	100:—
» » konservering, anslag	500:—
» institutionens omkostnader, anslag	1.800:—
» » » insatt på kontot för retur	2:—
» extra arbetshjälp, anslag	1.600:—
» » » överskridande	0:11
» bokinköp, anslag	600:—
Insatt på konto »bokinköp», likvid för försälda böcker	1.652:—
» » » » , anslag från Humanistiska Fonden	2.000:—
Till installation, anslag	2.000:—
» resekostnader, anslag	300:—
» skåp, extra anslag	1.000:—
» bokbindning, extra anslag	900:—
» vikariearvode för amanuens, anslag	1.400:—
Gåvomedel	3.823:—
» saldo från 1938	70:35
Summa kr. 19.747:46	

Utgifter:

Till samlingarnas ökande	2.099:41
» » » saldo till 1940	0:59
» konservering	499:97
» » underskridande	0:03
» institutionens omkostnader	1.700:32
» » » underskridande	101:68
» extra arbetshjälp	1.600:11
» bokinköp	613:25
Utbetalning från konto »bokinköp», avbetalning för tryckning	3.600:—
» » » » , likvid för cirkulär	38:—
Saldo till 1940 för bokinköp	0:75

Till installation	1.999:76
» » underskridande	0:24
» resekostnader.....	300:—
» extra skåp	993:25
» » » underskridande	6:75
» » bokbindning	900:—
» vikariearvode för amanuens utbetalat under 1938	400:—
» » » » » » 1939	1.000:—
Gåvomedel	3.892:24
» saldo till 1940.....	1:11
Summa kr. 19.747:46	

GÅVOR:

K o n t a n t:

Av offentlig institution och följande enskilda:

Humanistiska Fonden som tilläggsanslag för bidrag till tryckningen av Comparative Ethnographical Studies, Vol. 10, Kr. 2.000:—; Herr Robert Dickson Kr. 2.000:—; Direktör Knut J:son Mark Kr. 1.000:—; Direktör Gustaf Werner Kr. 823:—.

I n n a t u r a:

Genom gåvor ha avdelningens samlingar under 1939 ökats med ej mindre än 1.812 föremål, för vilka närmare redogörelse lämnas i det följande.

Till alla dem som understött avdelningen och gagnat den genom ekonomiskt understöd eller överlämnande av etnografiska och arkeologiska samlingar får jag härmed framföra ett värdsamt tack.

NYFÖRVÄRV:

P o l a r f o l k.

1. *Lappar.*

De lapska samlingar, omkring 500 föremål, som under flera år varit magasinerade på musei historiska avdelning, ha under 1939 helt inordnats i den etnografiska avdelningens samlingar och där utställts för allmänheten. De ha därvid katalogiserats i enlighet med för etnografiska avdelningen gällande principer, varvid huvudsamlingen erhållit katalognumren 39.70.1—366. Under 1939 ha de lapska samlingarna dessutom utökats med ett flertal värdefulla nyförvärv både genom köp och gåvor.

Bland nyförvärven märkas ett par fullständiga dräkter, en för man och en för kvinna. Efter intendent Ernst Mankers förmedlande ha de inköpts från lappen Torkel Larsson från Storvallen, Funäsdalen i Härjedalen.

Mansdräkten består av en gråbeige kolt med garnering i rött, grönt och blått (39.48.1), ett par byxor (39.48.2), barmkläde rutat i rött, grönt och blått (39.48.3), mössa i mörkblått kläde med röd garnering (39.48.4) samt ett par pjäxor (39.48.5 a—b) med pjäxband, flätade av rött, grönt och gult yllegarn (39.48.6 a—b). Till dräkten hör även ett bälte av tyg med glaspärlsbroderier som likna äldre tiders tennbroderier (39.48.7). Vid bältet hänger en kniv i en slida av ljust läder (39.48.8 a—b).

Fig. 1. En s. k. silverkrage (39.73.1) från Lycksele lappmark. 1: 5.

Kvinnodräkten har avdelningen likadeles köpt från Torkel Larsson genom intendent Mankers förmedling. Denna dräkt är från samma lokal som mansdräkten.

Denna dräkt består av en lång mörkblå klänning eller kolt med garnering i rött och ljust blå-grönt tyg (39.2.1), ett par byxor av mörkblått kläde (39.2.2), barmkläde, rutat i rött, gult och blått (39.2.6), mössa klädd med mörkblått siden (39.2.7) samt ett par pjäxor (39.2.8 a—b) med band flätade av rött, gult och blått garn (39.2.9 a—b). Till denna dräkt hör även ett läderbälte längs efter mitten klätt med rött tyg och sedan försett med tenntrådsbroderier (39.2.3). Vid detta bälte äro fästade ett flertal föremål såsom penningpung av läder med påsydda glaspärlor och kopparringar (39.2.4) samt ett syställ bestående av sax, kniv, fingerborg o. dyl.

Utom dessa båda dräkter har avdelningen av teckningslärare J. Lydh erhållet i gåva ett par kvinnohättor (39.56.6—7) från norra Lappland. De äro av rött tyg och garnerade med spetsar, ganser m. m.

Även märkas några klädespersedlar från Kiruna skänkta av fru Emy Neander-Nyström, såsom en kvinnomössa (39.67.2) från Karesuando, pjäxband (39.67.11) vävt i gult och rött mönster med svart kant samt ett par stickade vantar med mönster i blått, vitt och rött (39.67.13).

I samband med klädedräkterna bör även nämnas att avdelningen lyckats att med intendent Mankers bistånd förvärva en s. k. silverkrage (39.73.1) från Lycksele lappmark. Som dessa numera tillhöra sällsyntheterna i Lappland är det av stort värde, att avdelningens lappsamlingar kunnat kompletteras med en dylik krage. De förgyllda silverprydnaderna på kragen äro icke tillverkade av lapparna själva utan av dem inköpta och sedan påsydda på kragen (fig. 1).

I samband härmed kan nämnas, att i gåvan till etnografiska museet från teckningslärare Lydh även ingick ett vackert förgyllt silverspänne (39.56.13), som en gång tillhört en s. k. silverkrage.

Till den personliga utrustningen må räknas två slidknivar (39.56.1—2), en gammal bössa (39.56.11, gåva av Hr Lydh, samt ett par gehäng med jaktutensilier såsom kruthorn, krutmått, hagelpung etc. (39.56.12 och 39.67.7).

Bland kvinnliga tillhörigheter märkas några sydon (39.56.4—5 samt 39.67.5—6), en bandvävsked (39.67.4) samt ett vävt och ett flätat ryggsäcksband (39.67.9—10).

En vagga av nordlapsk typ (39.67.1) från Kiruna ingår även i nyförvärven skänkt av fru Emy Neander-Nyström.

Bland husgeråd och andra föremål som höra hemma i kåtan märkas en vacker målad kista från Härjedalen (39.48.9) och en annan med smidda järnbeslag från Lappland (39.38.2), en järngryta med lock (39.38.1), en kopparkittel (39.52.3), ett par kaffepannor (39.52.1—2) samt ett par rödmålade kaggar av trä (39.67.2—3). Här må också nämnas ett par renhudar, den ena för kåtans golv (39.55.1) den andra för att lägga i en åkakja (39.55.2).

Fig. 2. En *seite* eller offersten (39.71.1) från övre Lappland, nära Waisaluokta. 1: 5.

Av synnerligen stor betydelse för de lapska samlingarna är förvärvet av en *seite*, då museet icke förut ägde någon dylik. Greve Henric Horn af Åminne, Stockholm, har haft den stora vänligheten att som gåva överlämna ett mycket vackert exemplar (39.71.1) till etnografiska avdelningen. Denna *seite* (fig. 2) eller lapska offersten har han själv tillvaratagit år 1900 vid ett besök i övre Lappland, då han från Waisaluokta färdades vidare västerut och på en stor lapsk offerplats iakttog ett stort antal *seitar*.

2. *Eskimåder*.

Från detta arktiska folk ha samlingarna kompletterats med en del föremål från Alaska (39.1.1—11). Denna samling förvärvades genom förmedling av ingenjör Harry Macfie och den levererades av Lomen Commercial Company, Nome, Alaska.

I samlingen märkes en kajak (39.1.1) av en typ, som förut ej fanns representerad i samlingarna. Till denna hör en hel del föremål såsom en enbladig

paddel av granträ (39.1.2), flottör av sälskinn (39.1.5 a) med tillhörande lina av läder (39.1.5 b) som ligger hoprullad på en träställning (39.1.5 c). Till denna lina och flottör hör en harpun av trä med spets av ben (39.1.6).

För den personliga utrustningen märkes en kvinno-»parka» = päls (39.1.7) gjord av skinnet från renkalv av europeisk ren. Skinnet kring huvan eller kapuschongen och ärmlinningarna och pälsens underkant äro kantade med järvskinn, vilket är oemottagligt för rimfrost. Pälsen är nämligen avsedd för vinterbruk.

Dessutom märkes en tarmskinns-»parka» avsedd för regnväder, vilken kan användas av såväl män som kvinnor (39.1.8). Slutligen ingick även i samlingen ett par vinterstövlar (39.1.9) och ett par lägre för mildare väderlek (39.1.10), ett par långsmala snöskor (39.1.3), ett par snöskor av mera oval typ (39.1.4) samt en späckklampa av sten på ställning (39.1.11).

Nordamerika.

Ett vetenskapligt mycket värdefullt tillskott till de nordamerikanska samlingarna utgöres av den arkeologiska samling om 519 nummer, vilken Mr. Robert F. Heizer vid Museum of Anthropology, University of California, Berkeley, under 1939 lämnade som gåva till museet såsom erkänsla för att han året förut fått en vetenskaplig uppsats tryckt i den av intendenten utgivna tidskriften *Etnologiska Studier*. Samlingen är katalogiserad som 39.53.1—519 och omfattar arkeologiskt material från olika nordamerikanska stater, dock huvudsakligast från centrala och södra delarna av California och från Mississippidalen. Utomstenspetsar till kastvapen från de olika fyndområdena märkes i samlingen stenringar, borrar, skrapor, polerstenar, steatitpipor, yxor, hackblad, prydnadsföremål av skalet av *Haliotis rufescens*, benprylar, fiskkrokar, skålar av steatit m. m. Då avdelningen frånsett California förut endast ägde ett obetydligt arkeologiskt material från Nordamerika var denna gåva av stort värde, detta så mycket mer som fyndlokaler o. dyl. voro noggrant angivna.

I övrigt inskränker sig tillskottet från Nordamerika till en malad plank, som satt fäst på en påle vid ett Squamash-indianskt hus i Grand Canyon, nära Vancouver, B. C. Malningarna på plankan ha totemistisk innebörd, och den har överlämnats som gåva av skeppsläkaren i Johnsonlinien Gustav Engler.

Mexico- och Centralamerika.

Frånsett en modern etnografisk hängmatta, antagligen från Guatemala, lämnad som gåva av förutnämnde skeppsläkaren G. Engler, utgöras förvärven från detta område helt av arkeologiska föremål. Museet har under ett flertal år fått mottaga upprepade bevis på ett varmt intresse för sin verksamhet av f. göteborgaren, numera svenske v. konsuln i San Salvador Hilding Svahn, och hade under 1939 glädjen att efter hans förmedling få såsom gåva mottaga en betydande samling arkeologiska föremål från El Salvador av republikens regering. Denna samling, som även hopbragts av konsul Svahn har i sin huvuddel kata-

Fig. 3. Arkeologiska stensulpturer från El Salvador. A, 39.44.51 från Izalco, B, 39.44.141 från Ataco och C, 39.44.200 från Chalchuapa. Den ovala ansiktsskulpturen från Ataco är en bild av en aztekisk mångudinna. 1: 5.

Fig. 4. Mayanska polykroma lerkärl funna i El Salvador. A, 39.44.77, San Jacinto, B, 39.44.172, Cuartel Zapote, C, 39.44.134, Chalchuapa.

logiserats som 39.44.1—241, samt vidare som 39.45.1—3, 39.57.1—3 och 39.60.1—7. Samlingen omfattar strängt taget alla delar av republiken El Salvador, och då den utom keramik från olika kulturstadier och arkeologiska skikt i landet även omfattar stensulpturer, vissa metallföremål, musikinstrument, spetsar av obsidian till vapen, färgämnen m. m. utgör den ett mycket värdefullt komplement till museets övriga amerikanska arkeologiska material samtidigt som den för första gången givit museet möjlighet att på ett representativt sätt visa material från flera av de mycket intressanta kulturer, som äro arkeologiskt representerade i El Salvador (fig. 3—4).

Till tack för det uppförande arbete och det stora intresse v. konsul Hilding Svahn visat genom denna gåva tillerkändes han efter framställan av intendenten hos museistyrelsen Göteborgs Musei plakett i silver.

Sydamerika.

De under 1939 katalogiserade förvärven från Sydamerika äro övervägande etnografiska.

Från Kuna-indianerna på San Blas-kusten i Panamá (avdelningen drar av praktiska skäl gränsen mellan sina central- och sydamerikanska samlingar vid nuvarande kanalen) har amanuensen H. Wassén överlämnat en miniatyrhäng-

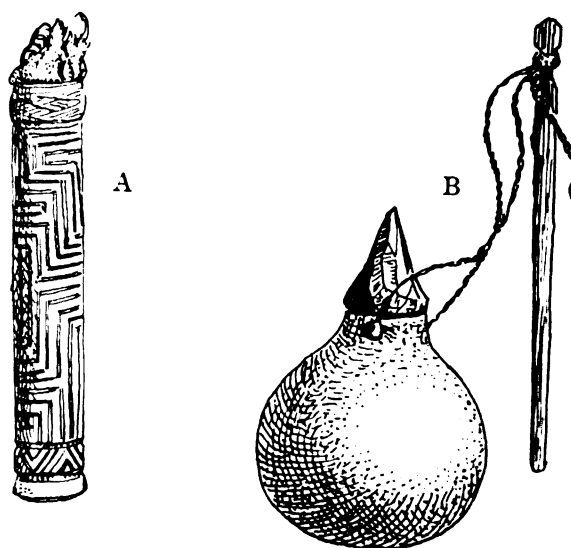

Fig. 5. A, Ornamenterad bambudosa (39.58.2) för förvaring av rödfärg. Guahibo-indianer, Colombia. B, Kalebassbehållare för pilgift med vidhängande sticka (39.61.16 a—b). Pieroba-indianer, Colombia. 1: 2.

matta (39.40.1), vilken vävdes för honom av indianfamiljen Rubén Pérez Kantule i byn Narganí under Wasséns uppehåll där 1935. Vid samma tidpunkt avtalade Wassén med Pérez att på något lämpligt sätt få hem en samling kunaindianska »mediciner», vilka Pérez redan tidigare lovat anskaffa, ehuru de ej kommit museet tillhanda. Samlingen anlände emellertid först efter ytterligare några års väntan, så att den kunde katalogiseras 1939 som 39.42.1—52. Tyvärr hade Pérez' ursprungliga originalkatalog med kommentarer till föremålen förekommit under samlingens långvariga uppehållande i Colon, så att den originalkatalog varpå katalogisering slutligen kunde grunda sig erhöles först i början av 1939. Delvis synes dock denna katalog vara en kopia av Pérez' första, men delvis har Pérez nöjt sig med att hänvisa till den under tiden utgivna tionde delen av »Comparative Ethnographical Studies», som bl. a. ingående behandlar just indianmedicinerna o. d.

Utom olika slag av snäckor, stenar, bark, frön m. m. allt använt av indian-medicinmännen med specificering av vilka mediciner, som användas i de speciella fallen, ingick även en del andra föremål i samlingen, sålunda t. ex. en kunaindiansk havskanot (39.42.1) med tillhörande paddlar och litet segel (39.42.2—4). Kanoten, som endast är 230 cm. lång, hör alltså ej till den större typen, men den är byggd av Iguai i Narganí, som är känd som en skicklig kanotbyggare. I samlingen ingick även en del fragmentarisk keramik (39.42.48—52) från fastlandet innanför San Blas-kusten.

Såsom uppgivits i föregående årstryck hade svenske v. konsuln i Bogotá Hugo Karlsson lovat att ytterligare ihågkomma museet med en del etnografiska gåvor från colombianska stammar, och han uppfyllde under 1939 älskvärt detta löfte. Sålunda överlämnade han genom amanuens Wassén en del för museet synnerligen välkomna och etnografiskt intressanta föremål från i museet hittills orepresenterade stammar i Uaupés- och Vichada-området i Colombia. Samlingarna ha gjorts av en italienare Venturello, som anses ha god kännedom om colombianska Llanos-regionerna, och även under senare år fått biträda expeditioner o. d. vid färder i dessa områden. I samband med överlämnandet av föremålen skänkte konsul Karlsson även en samling fotografier från de av Venturello besökta stammarna.

I samlingen ingår ett stort stycke *urucú*, rödfärg, berett av *Bixa orellana*, och tillverkat av Cuinabe-indianerna vid R. Guaviare (39.58.1). Dessa indianer sälja detta färgämne till Guahibo-stammen, från vilken den i fig. 5 A avbildade ornamenterade bambudosan (39.58.2) för förvaring av rödfärgen kommer. Som propp fungerar en tygtrasa.

Från Guahibo-indianerna kommer även det i fig. 6 A avbildade gaffelformade röret för snusning av *paricá* eller *Piptadenia* (39.61.1) samt behållaren av ben med svarta och vita fjädrar (fig. 6 B) för förvaring av *paricá*-pulvret (39.61.2).

Ett mycket intressant etnografiskt föremål från samma stam är den i fig. 7 avbildade med snören omlindade och färgrika fjädrar prydda dödsflöjt (39.61.3), som är gjord av lårbenet av människa.

Ävenledes från Guahibo-indianerna äro tvenne fjäderprydda vackert snidade »maracas», kalebasskallror (39.61.8—9, fig. 8), medan däremot ett annat musik-instrument, en panflöjt med sju pipor (39.61.10) kom från Curipaco-indianerna i Uaupésområdet.

Ytterligare flera föremål i denna samling skulle förtjäna särskilt omnämnande men jag inskränker mig här till att slutligen nämna, att museets material av pilgriftsmaterial o. d. även utökades. I konsul Karlssons gåva ingår nämligen ett koger för blåsrörspilar från Curipaco-indianerna vid R. Guamia, Uaupés-området. Kogret (39.61.18), som är avbildat i fig. 9, är gjort av trä, utvändigt på mitten försett med korgflätning samt upptill och invikt över mynningen klätt med barktyg som hartsats eller på annat sätt preparerats så att det fått ett nästan läderartat utseende. Till detta koger hörde nio blåsrörspilar (39.61.19—27) som tydligen alla haft förgiftade spetsar, enär samtliga spetsar avbrutits. Förmodligen har det här varit fråga om kuraregiftet. Samma gift uppges den i fig. 5 B avbildade kalebassdosan med vidhängande trästicka innehålla (39.61.16. a—b). Detta giftmaterial, som kommer från Pieroba-indianerna, Llanos, Colombia, har dock ännu

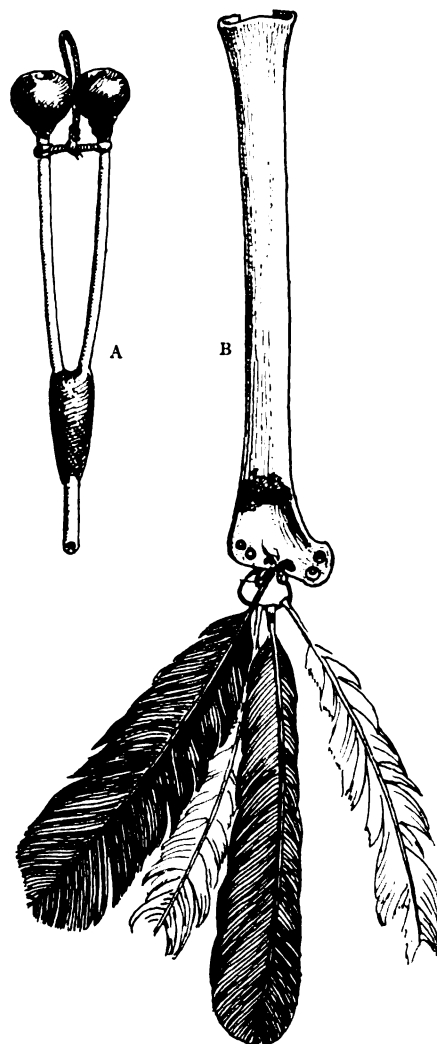

Fig. 6.

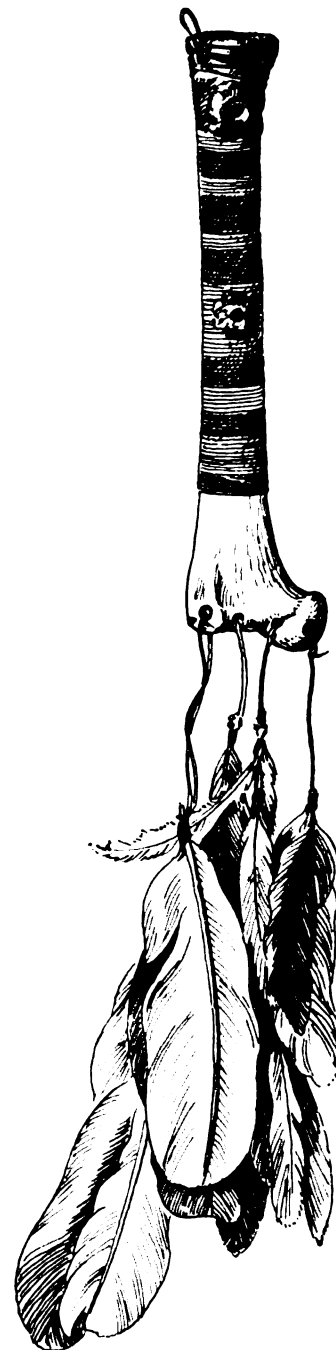

Fig. 7.

Fig. 6. A, Gaffelformat rör för snusning av parica- eller *Piptadenia*-pulver (39.61.1) samt B, Behållare av ben för detta (39.61.2). Guahibo-indianer, Colombia. 1: 3.

Fig. 7. Döds-objekt gjord av lårbenet av människa (39.61.3). Guahiboindianer, Colombia. 1: 3.

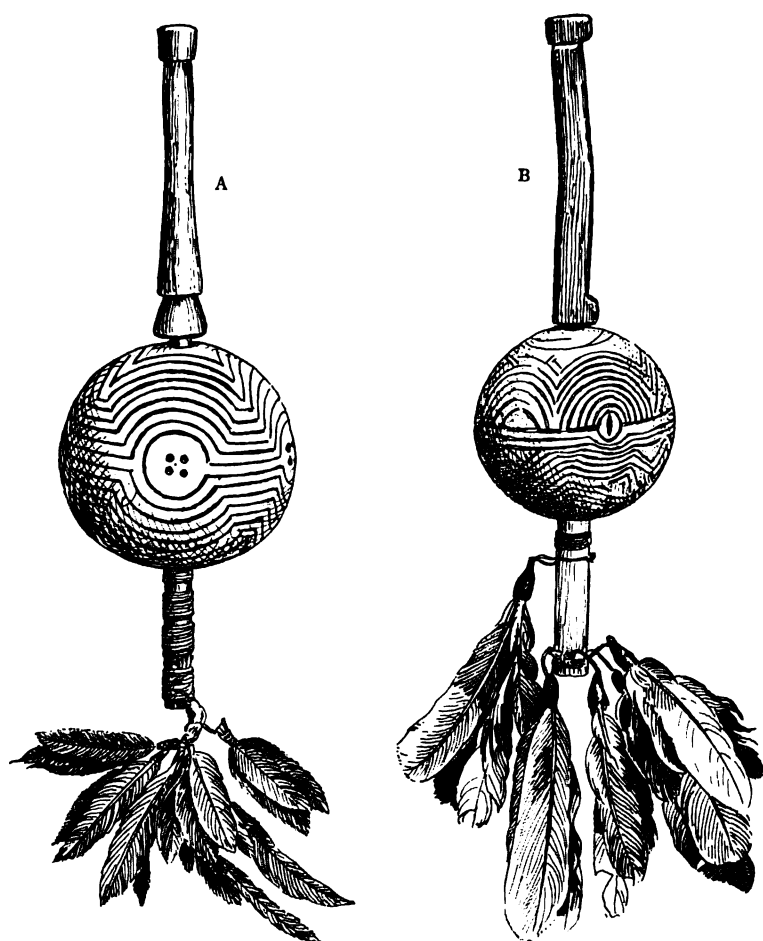

Fig. 8.

Fig. 8. Kalebasskallror, Guahibo-indianer, Colombia. A, 39.61.9, B, 39.61.8. 2:3.

Fig. 9. Koger för blåsrörspilar (39.61.18). Curipaco-indianer, Rio Guamia, Colombia. 1:6.

Fig. 9.

ej hunnit att bli underkastat analys, varför jag ej med säkerhet kan uttala mig därom.

I övrigt inskränka sig de katalogiserade nyförvärven från Sydamerika under 1939 till vissa arkeologiska sådana.

Efter förmedling av amanuens H. Wassén överlämnades som gåva av Geographisches Institut der Universität, Kiel, en indianmumie med tillhör från Tal-Tal i Chile. Mumien tillhörde den stora mängd av dylika och annat antropologiskt material, som hemförts till antropologiska institutet vid Kiels universitet av dess förre chef professor Otto Aichel efter hans grävningar i Chile. En del av detta material hade senare överförts till ett under den geografiska institutionen sorterade museum, vars chef, prof. Oscar Schmieder, älskvärt förmedlade över-sändandet av denna kompletterande gåva till museet. Fynden som är katalogiserat som 39.51.1 a—l består av en mumie med uppdragna knän helt insvept i

ett knutet hölje av ull. Ytterst har även befunnit sig ett basthölje, som dock nu var starkt skadat (39.51.1 b). På huvudet men utanför ullhöljet satt en mössa med spår av flossateknik (39.51.1 c), och vidare hörde till fyndet bl. a. en kokaväska (39.51.1 d) innehållande rester av en kalkbehållare o. d. utrustning för kokatuggning.

Såsom gåva av fru Amelie Fraenckels arvingar ha genom direktör Gösta Fraenckel två peruanska figurerlarkärl (39.66.1—2) överlämnats till avdelningen. Av herr Stig Nilsson har museet inköpt en enkel keramikfigur från Peru, vilken denne själv tillhandlat sig vid ett besök i Lima 1938.

Av de enstaka arkeologiska förvärven är slutligen endast att nämna att Dr. Herbert Baldus genom amanuens S. Rydén överlämnat som gåva till avdelningen en spetsnackig stenxya från Bororoområdet i Brasilien (39.72.1).

Vad beträffar av amanuensen Rydén själv gjorda och hemsända samlingar från Sydamerika är visserligen detta material inkommit till museet 1939, men då materialet på grund av Rydéns frånvaro och tjänstledighet på grund av sjukdom fatt stå oupppackat och ej kan beräknas katalogiseras förrän under 1940 får en redogörelse därför anstå till ett kommande årstryck.

Oceanien.

Från Stilla Havets öar har avdelningen endast erhållit några få föremål i det professor C. Skottsberg skänkt en stenmortel (39.4.1) och en vacker tuppfäktningskniv med virkat fodral (39.41.1 a—b), allt från Hawaii. Dessutom ha styrmännen Gösta Alling och Emil Smedman, Göteborg, skänkt en utriggarekanot från Tahiti av en typ, som museet ej ägde förut (39.47.1). Till densamma höra två paddelåror med ovala årblad (39.47.2—3).

Indonesien.

Från den indonesiska övärlden har den etnografiska avdelningen under 1939 erhållit en del mycket värdefulla samlingar, huvudsakligast från Java, Borneo, Bali och ön Alor, samt ett par föremål från Celebes.

Genom förmedling av Svenska Ostasiatiska Kompaniet i Göteborg har herr Rolf Blomberg i Stockholm som gåva överlämnat en del föremål från Pekalongan i Central-Java och nordöstra Borneo (39.63.1—22). Föremålen från Java bestå av några små svarta örontrissor (39.63.14—18), fot- och armringar av silver (39.63.19—20), ett par träsandaler (39.63.21), ett par lerkärl (39.63.12—13) samt en flätad fläkt (39.63.22).

Föremålen från Borneo bestå av flätade ben- och armringar (39.63.1—2), en pipa och en dosa av bambu (39.63.3—4), en flätad flaska (39.63.5), tre vackert flätade korgar (39.63.7—9), ett stycke grovt basttyg (39.63.6) samt två halsband (39.63.10—11).

Genom köp har museet förvärvat en del av de samlingar från Java, Borneo och Bali vilka framlidne Dr. E. Mjöberg efterlämnat (39.3.1—29). Från Java märkes sålunda en ganska fullständig uppsättning av redskap, färger m. m. för

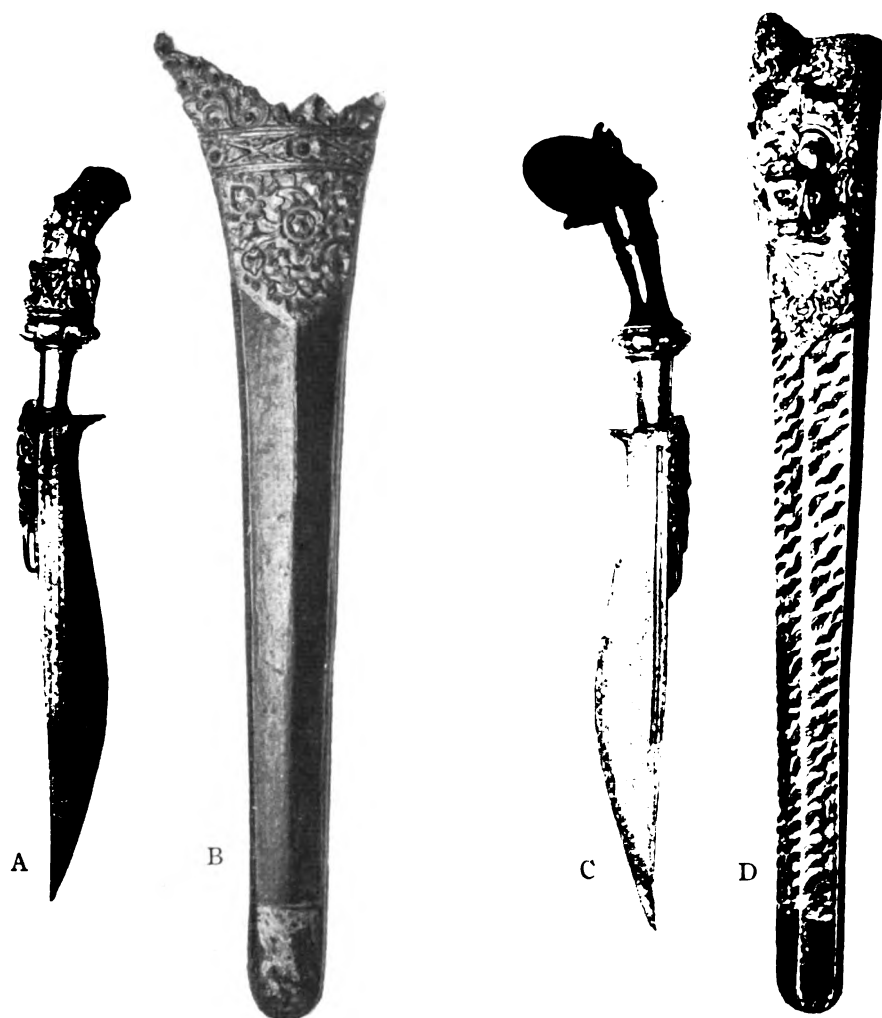

Fig. 10. Dolkar med slidor från Bali. A—B, 39.3.2 a—b, C—D, 39.3.3 a—b. 1:4.

batiktillverkning (39.3.19—29) och från Bali några mycket vackra stick- och huggvapen (fig. 10—11) med väl arbetade slidor (39.3.2, 3, 4 och 6) samt en vackert ornerad tempelyxa (39.3.5).

De flesta föremålen från Borneo ha insamlats i Apo-Kayanlandet. Även bland dessa finnas en del vapen såsom slidförsedda huvudjägarsvärd med tillhörande småknivar (39.3.7—13). I denna samling ingår dessutom ett snidat trästycke föreställande en demon som tjänstgör som dörrvakt (39.3.14, fig. 12), en med pärlbroderier smyckad korg i vilken man bär småbarn på ryggen varvid de sitta liksom i en sadel eller bärstol (39.3.15), samt ett par smala höga korgar (39.3.16—17) och en matta (39.3.18) av flätarbete i typisk borneostil.

Genom förmedling av en officer i norska frälsningsarmén. J. Beffring, Oslo, har avdelningen vidare förvärvat en samling (39.64.1—16) från Nederländska

Fig. 11. A—B, Keris med slida (39.3.4 a—b). C, Tempelköttyxa (39.3.5). D, Huggkniv för brahmanpräst (39.3.6). Alla från Bali. 1: 4.

Ost-Indien som gjorts av en norska, Midteide, som därstädes varit officer i frälsningsarmén i några år. Denna samling består huvudsakligen av ett flertal föremål av mässing. Hit höra t. ex. en bricka med små skålar och dosor för beteltuggning (39.64.1—6), en extra liten skål för långpeppar (39.64.8), ett par skålar (39.64.9—10) samt en karaff (39.64.7), jämväl dessa föremål av mässing. Huruvida sakerna verkligen tillverkats på Java är ovisst, karaffen åtminstone är sannolikt från Su-

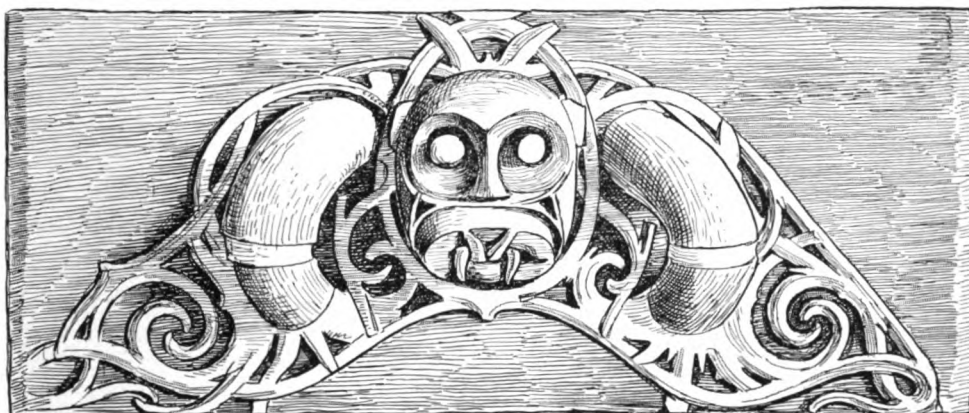

Fig. 12. Snidat trästycke föreställande en demon som tjänstgör som dörrvakt (39.3.14). Borneo. 1: 5.

matra. Bland mässingföremålen må också nämnas en lampa för kokosolja. Den har fem mynningar för små veckar och är försedd med kedja för upphängningen.

I denna samling ingick även ett par keriser (39.64.12—13) från Java samt ett par basttygsplagg från Central-Celebes. Det ena av dessa är en kvinnotröja av gult basttyg (39.64.14) fodrad med svart dylikt. För övrigt är den ornerad med påsydda ränder av svart, rött, gult och vitt basttyg samt glimmerfjäll. Det andra är ett stort cylindriskt, rödbrunt basttyg. Dylika användas dels som kvinno-kjolar dels som sovskynken.

Det ojämförligt värdefullaste tillskottet till avdelningens indonesiska samlingar utgöres dock av en samling från den föga kända lilla ön Alor norr om Timor (en av de östligaste i den ökedja som kallas de Små Sundaöarna). Samlingen har gjorts av en amerikanska Dr. Cora Du Bois, som en längre tid bedrivit etnografiska studier på denna ö.

Fig. 13. Mokko-trummor av mässing från Alor. A, 39.49.147, B, 39.49.145, C, 39.49.146. Nära 1: 8.

Fig. 14. Kvitto eller skuldförbindelse för köp av en slav (39.49.224) från Alor. 1:6.

Att i denna kortfattade berättelse kunna lämna en någorlunda utförlig redogörelse för denna samling (39.49.1—237) låter sig ej göra. Samlingen är gjord med stor omsorg och föremålen äro så valda att de ge en god och fyllig bild av kulturen på ön Alor.

Sålunda finnas ett flertal primitiva klädesplagg för både män och kvinnor, smycken, kammar, toalettartiklar och mycket annat som hör samman med den personliga utstyrseln såsom örhängen, arm- och fotringar, bälten m. m. Bland klädesplaggen finnas både primitiva av basttyg och sådana av vävda tyger. Redskap för tillverkning för såväl det ena som det andra finnes representerat och detta gäller särskilt allt som hör samman med konsten att väva. Sålunda finnes kardbåge, bomullstottar färdiga att spinnas till tråd, spinnrock, garn, garnvinda, slända med garn, och garn ombundet för färgning enligt ikatmetoden. Flätade saker äro rikligt representerade genom korgar, mattor, dosor m. m.

Bland husgerådsartiklar finnas snidade skålar och sådana av kokosskal och kalebasser, olika slag av karotter, brickor, matlock, spadar, bambudosor, träpall, hängare m. m. Hit böra kanske även räknas elddon, bland vilka märkes eldsågen, som förut saknades i museets samlingar.

I fråga om jakt- och fiskredskap finnas ett flertal olika sorter såsom fälla för smärre däggdjur, fiskfälla, ålfälla, stjälpsträtt till fiskfångst på grunt vatten, fiskhåv, armborst och fågelpilar.

Vapen äro representerade genom några svärd med slidor, klubba, spjut, pilbåge, sköld och ett egendomligt läderharnesk.

Även märkes ett flertal leksaker och musikinstrument. Bland de senare märkas tre *mokko*, ett slags timglasliknande mässingstrummor vilka endast förekomma på Alor. De användas där vid äktenskaps ingående och mannen måste betala sina svärföräldrar flera eller färre dylika trummor (fig. 13).

Som en ung man ej alltid har sådana på lager lika litet som allt annat han måste giva sina svärföräldrar kan han till dem avlämna ett slags skuldförbindelse på vad han är skyldig att avbetala på sin hustru. Dessa bestå av några små i trä skurna *mokko* liksom modeller av de andra sakerna han skall betala. Allt är uppfäst på ett par träribbor. Allt eftersom han kan tjäna in och överlämna resp. föremål plockas motsvarande trämodeller bort.

Likartade kvitton för slavköp användas, och även sådana kvitton äro representerade i samlingen (fig. 14).

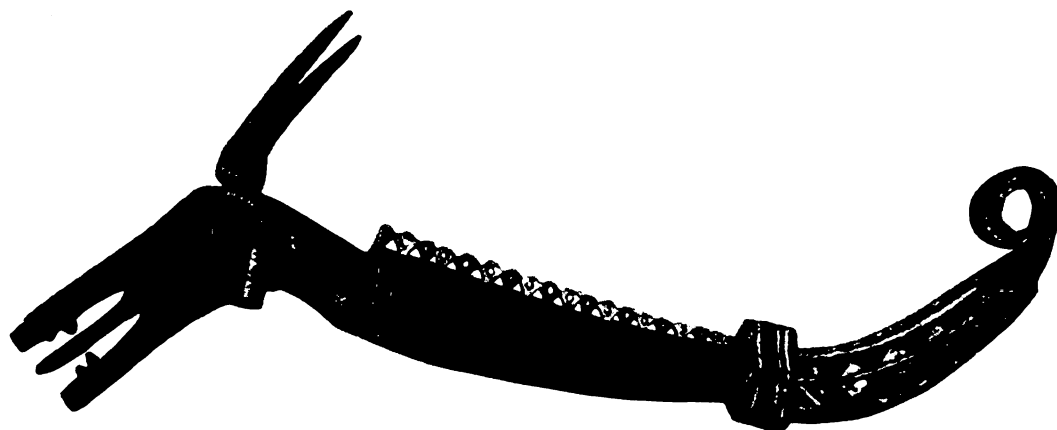

Fig. 15. Snidad och delvis målad *naga*(drak)-bild (39.49.211) från Alor. 1: 12.

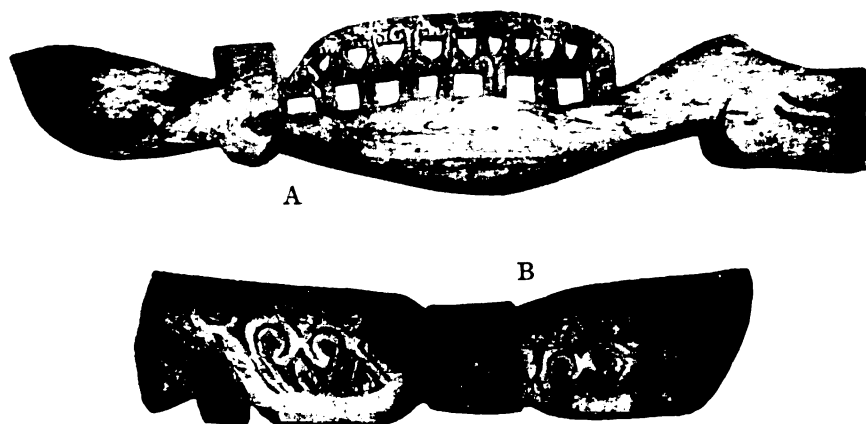

Fig. 16. Snidade *naga*(drak)-bilder från Alor. A, 39.49.210, B, 39.49.212. 1: 8.

Slutligen märkes ett flertal religiösa föremål såsom allehanda snidade *naga* bilder (fig. 15 och 16), snidade människo- och fågelfigurer (fig. 17), snidade trappsteg samt en egendomlig ställning av bambu med käkar av vildsvin samt ett altare av bambu för risoffer. Till sist må även nämnas en fullständig kanot med utriggare på både styrbords och babords sida och av en typ som förut icke varit representerad i museets samlingar. Kanoten är gjord av en urholkad trästam med höga relingar eller sidor uppbyggda av hopsydda palmblad. Till kanoten höra paddel, öskar, ankare m. m.

Så snart omständigheterna tillåta är det meningen att denna samling skall utställas för allmänheten.

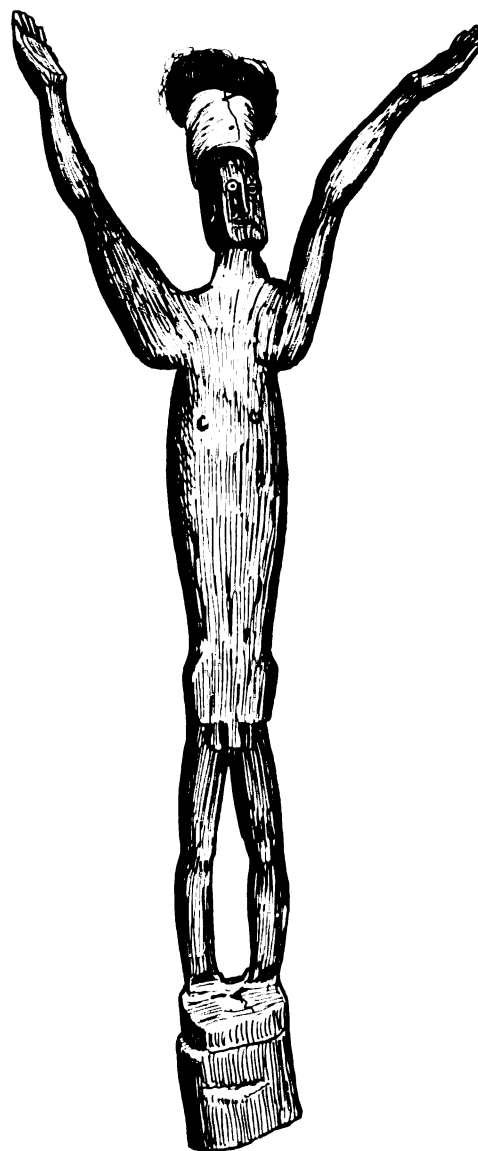

Fig. 17. Träskulptur (39.49.230) från Alor, förfärdigad i samband med krig. 1: 10.

Då Dr. Du Bois gjort denna samling som omfattar icke mindre än 237 nummer utan någon ekonomisk ersättning härför står museet i stor tacksamhetsskuld till henne för hennes stora tillmötesgående.

Asien.

Från denna världsdel har avdelningen under 1939 endast förvärvat genom köp en vacker persisk sabel med slida (39.5.1 a—b) samt en liten samling (39.54. 1—12) från Mongoliet. Den senare samlingen gjordes av missionär A. E. André i början av 1900-talet, och den hemfördes omkring 1920.

Samlingen omfattar ett par gamla hjälmar, den ena av järn (39.54.1), den andra av en lackerad massa med metallskärm och rikt ornerad i guld, ornamentet föreställande drakar.

Vidare märkas större och mindre klichéer snidade i hårt trä för tryckning av böner (39.54.3—8) samt tre klichéavdrag på rispapper av böner (39.54.9—11).

Slutligen ingår även ett litet, mycket enkelt »gudahus» för ett par gudabilder att fästas på kamelsadeln vid resor (39.54.12).

A f r i k a .

Samlingarna från denna världsdel ha erhållit mycket värdefulla tillskott av såväl etnografisk som arkeologisk natur.

Det arkeologiska materialet omfattar en synnerligen rikhaltig samling stenredskap (samlingarna 39.7—36) samlade och skänkta av pastor Efraim Andersson i Franska Kongo och utgör en mycket värdefull gåva av honom såsom en fortsättning på de etnografiska samlingar han överlämnade till museet redan 1938. Den arkeologiska samlingen omfattar icke mindre än 730 stenredskap från 30 olika fyndplatser. Dessa artefakter äro i regel grovt tillslagna verktyg och tillhöra säkerligen en kultur som icke tillhört negrerna utan uppburits av ett äldre folkskikt. Det stora flertalet redskap utgöras av enkla handkilar, spjut- eller pilspetsar, skrapor, skivskrapor, några spån m. m. (fig. 18—19).

Pastor Andersson har även skänkt en del arkeologiska lerkruksfragment (39.37.1—7) samt en egendomlig järnstång (39.6.1), vilken senare anträffades vid jordschaktning tillsammans med ett andra exemplar, vilket hamnade på ett museum i Brazzaville. I samband härmed överlämnade pastor Andersson även 7 smala koppartenar (39.6.2—8), vilka använts som mynt av negrerna.

Genom pastor Andersson har även pastor J. Bjerhagen, Råsunda, överlämnat som gåva från Franska Kongo en stor stående trumma (39.68.1) och fem skulpturer i täljsten föreställande stiliserade ansikten i gammal negerstil men i modernt utförande (39.68.2—6).

Som gåva har avdelningen dessutom haft den stora glädjen att av kapten Thorsten Larsson i Kungsbacka få mottaga en samling på 101 föremål (39.65.1—101), som han själv insamlade under sin verksamhet i Kongo i början av 1900-talet. Samlingen hade först donerats till Göteborgs Sjöfartsmuseum, men efter medgivande av styrelsen för detta ävensom med kapten Larssons medgivande överlämnades samlingen till etnografiska museet efter förmedling av landskanslist Gösta Gyllenspetz.

Samlingen är huvudsakligast gjord i östra delen av Belgiska Kongo och utgör ett värdefullt tillskott till avdelningens förut ganska rikhaltiga samlingar från Kongo, emedan i densamma ingå ett flertal föremål, som förut ej voro representerade. Så fort förhållandena så medgiva skola dessa inordnas i skådesamlingen.

Bland förmålen i samlingen märkas en del vapen såsom pilbågar, pilar och pilkoger, spjut, dolkar, svärd och yxor av olika utseende samt stora sköldar och en liten egendomlig parersköld. Dessutom märkes en kjol av växtfibrer bildande sex lager av fransar samt en gördel av växtfibrer med en stor rödbrun boll på mitten.

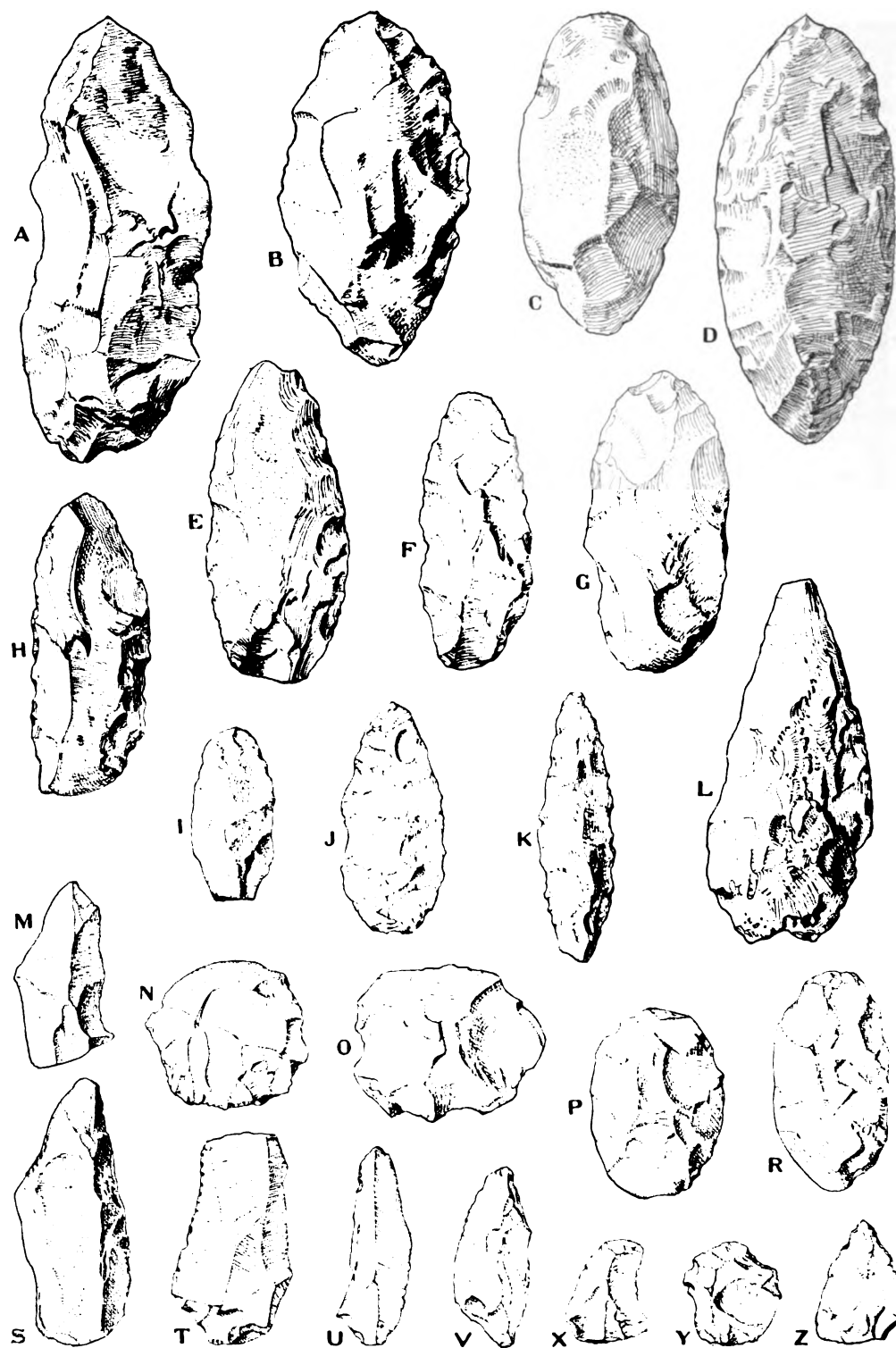

Fig. 18. Enkla förhistoriska stenredskap från Franska Kongo. *A*, 39.36.3; *B*, 39.36.57; *C*, 39.36.8; *D*, 39.33.4; *E*, 39.12.9; *F*, 39.12.10; *G*, 39.12.6; *H*, 39.25.18; *I*, 39.33.34; *J*, 39.32.11; *K*, 39.26.27; *L*, 39.25.19; *M*, 39.33.29; *N*, 39.10.21; *O*, 39.32.9; *P*, 39.33.20; *R*, 39.36.17; *S*, 39.33.15; *T*, 39.10.59; *U*, 39.10.61; *V*, 39.10.64; *X*, 39.33.41; *Y*, 39.10.86; *Z*, 39.33.40. 1:2.

Fig. 19. Enkla förhistoriska stenredskap från Franska Kongo. A, 39.26.32; B, 39.26.31; C, 39.10.55; D, 39.16.16; E, 39.26.13; F, 39.34.4; G, 39.23.8; H, 39.25.6; I, 39.10.2; J, 39.26.4; K, 39.36.67; L, 39.36.52; M, 39.9.16. 1: 3,

I samlingen ingår även ett korsformigt kopparmynt, kalebasser, rökpipa och tobak samt en trumma av trä försedd med två skinn förenade med varandra genom ett nätverk av läderremmar och rottingliknande band.

Från Belgiska Kongo kommer även en gåva som överlämnats av direktör Palmar Person, Göteborg, nämligen ett pilkoger med pilar (39.4.1—11).

Dr. Herbert Baldus i S. Paulo, Brasilien, har haft vänligheten att genom amanuens Rydén som gåva överlämna en hullingförsedd spjutspets av järn från stammen Kaya vid floden Uame i östra Kamerun, där den insamlats av en major H. Naumann (39.72.2).

Slutligen är från Afrika endast att nämna att kapten Yngve Eiserman i Kapstaden som gåva överlämnat ett kafferspjut från Transvaal (39.69.1).

VÄRD AV SAMLINGAR. UTSTÄLLNINGAR M. M.

Under 1939 ha två nyutställningar öppnats för allmänheten, den ena behandlande museets lapska samlingar och den andra de arkeologiska samlingarna från Mexico, Centralamerika och hela Sydamerika.

Inredningen av den sal i översta våningen, som avsetts för de lapska samlingarnas utställande hade vid början av 1939 avslutats, så att monteringen av samlingarna då kunde taga sin början för att avslutas i medio av juni, då salen öppnades för allmänheten.

Fig. 20. Parti av den nyinredda salen med lappsamlingarna. I skåpet kläder från de svenska lapparna.

I fonden hade placerats en uppstoppad dragren förspänd en akja. Utmed den ena långväggens skåp voro föremål som belysa de svenska lapparnas kultur (fig. 20), medan i en skåprad på en del av motsatta långväggen samlingar från Kolalapparna voro utställda. På en lågplint i salens södra del hade utställts fem akjor av olika typer och avsedda för olika bruk. Vidare märktes på en låg plint i salens norra del en sommarkåta monterad med inredning av eldstad, ved, kokkärl och kaffepannor av olika slag, husgeråd, kisor, osthylla, sovplatser, vagga m. m. (fig. 21).

Slutligen hade på södra kortväggen utställts en del lapska skidor, spjut, skidstavar och en särskild monter med en äkta lapsk trolltrumma (fig. 22).

Under förra delen av 1939 avslutades ombyggnads- och inredningsarbetet av hela den sal som i andra våningen sträcker sig utmed Tyggårds- och Köpmangatorna, så att utställningsarbetet med avdelningens samlingar av arkeologiskt material från Mexico, Central- och Sydamerika kunde taga sin början. I december hade detta arbete fullbordats, så att samlingarna kunde göras tillgängliga för allmänheten.

Den inre avdelningen är, såsom redan nämnts i förra årsberättelsen, avsedd för avdelningens vackra och dyrbara samling av gammalperuanska textilier. Väggar ha sålunda helt klätts med större och mindre inramade textilier, som belysa de precolumbiska och i regel även preinkaiska indianernas högt drivna skicklighet i färgbehandling, mönstring, brodering, stämpling m. m.

I några fristående specialmontrer ha allehanda specialtextilier såsom band, väskor och annat liksom alla de små redskap som erfordras för brodering och utförandet av mindre vävar utställts. Vidare ha ett stort antal skjortor eller tröjliknande klädesplagg av mycket varierande utföringssätt utställts i en långa något djupare skåp (fig. 23). I en glasmonter märkes en egendomlig perukliknande huvudprydnad och i en annan dylik monter en mässhakeliknande klädnad helt fullsatt med fjädrar i olika färger placerade i bestämda mönster.

Större och mindre delar av andra fjäderdräkter ha utlagts i ett par diskmontrer, och i en tredje sådan monter förvaras en mycket unik genombruten ganska tjock textil.

Helt skild från denna textilavdelning, som dagsljusisolerats till skydd för vävnaderna, har ett urval av avdelningens rika arkeologiska samlingar från Amerika med undantag av Nordamerika utställts. Dessa samlingar äro i stora drag ordnade efter deras geografiska härkomst, men beträffande det fornperuanska kulturområdet ha så vitt möjligt likartade ting gruppvis sammanförts, för att på så sätt en bättre översikt skall kunna ges åt besökaren. Så ha t. ex. alla peruanska musikinstrument, alla korgarbeten, all metallurgi o. s. v. sammanförts i enhetliga grupper oberoende av om föremålen härstamma från olika fyndorter inom ifrågavarande kulturområde (fig. 24).

Till ledning för besökarna har vid denna utställning stort arbete nedlagts på att få fram tydligt förklarande texter utskrivna med en specialmaskin, så att de verkligen kunna läsas av allmänheten. Erfarenheten har nämligen visat att suddigt utskrivna etiketter med relativt små typer äro så gott som värdelösa, då de helt enkelt ej kunna läsas under större delen av året. Idealet vore emellertid att vid institutionen kunna själv trycka etiketterna i likhet med vad som äger rum

Fig. 21. Parti av den nyinredda salen med lappsamlingarna. T. v. i fonden synes en sommarkäta.

Fig. 22. Parti av den nyinredda salen med lappsamlingarna. I skåpet till höger synes föremål från Kolahalvöns lappar. I fonden skidor, skidstavar och spjut samt i mitten en trolltrumma och en *seite*. På golvet stå några akjor av olika slag.

Fig. 23. Parti av den nyinredda salen för fornperuanska textilier. I skåpet t. h. synes poncholiknande klädesplagg och i den fria montern t. v. hänger en vacker fjädermantel. I övriga golvmontreer fjädermosaikarbeten och specialtextilier.

vid ett flertal andra museer, men tyvärr har ekonomin ännu ej medgivit anskaffandet av ett mindre handtryckeri.

I fråga om belysningen i salarna för den amerikanska arkeologien har stor omsorg nedlagts på att erhålla den armatur och de lampor, som giva den bästa ljuseffekten åt föremålen. För textilavdelningen har det dock varit mycket svårt att åstadkomma lämplig belysning, då samtliga föremål äro täckta av glas. För att museiföremålen skola komma till full rätt är belysningsfrågan onekligen av stor vikt, och intendenten måste i detta sammanhang beklaga, att konstbelysning fortfarande fullständigt saknas i avdelningens översta våning utmed Köpmangatan. Där utställda samlingar, bl. a. från lappar och eskimåer, äro nämligen mången gång under vintermånaderna höljdade i ett sådant dunkel, att intresserade besökare setts vägleda sig med ficklampor för att över huvud taget ha något utbyte av sitt besök.

I samband med denna utställning hade en del föremål, belysande Sydamerikas arkeologi, utställts i trapphallen mellan 2:a och 3:e våningen. I själva trapphallen exponerades sålunda en samling peruanska knuträkningsnören, s. k. *quipus*, och i 3:e våningens trapphall hade dels placerats en del av avdelningens avgjutningar av stora monoliter från San Agustín i Colombia, dels på ena långväggen en

Fig. 24. Parti av den nyinredda salen för amerikansk arkeologi söder om U. S. A.

kopia av skulpturen på solporten i Tiahuanaco i Bolivia. Samtliga dessa föremål belystes av fotografier.

I samband med monteringen av den peruanska textilavdelningen har fru Karin Wassén under någon tid fortsatt och t. v. avslutat konserveringen av avdelningens samling av arkeologiska perutextilier.

Under hela året har herr Björn Thörnborg varit mer eller mindre sysselsatt med konservering av allehanda föremål och särskilt må nämnas, att han icke blott lagat och restaurerat all nyinkommen, söndrig keramik, utan även lagat och restaurerat en stor del av den keramik, som sedan en längre tid legat söndrig.

Hr Thörnborg har dessutom utfört en del monteringsarbeten i samband med den lapska utställningen såsom uppmontering av den förut uppstoppade dragrenen framför akjan på en markyta föreställande snö. Har även utfört marken och eldstaden i samband med sommarkåtan. För den peruanska textilsalen har hr Thörnborg utfört ett par utmärkta glasmontrer.

Katalogiseringsarbetet har under året fortgått i vanlig ordning, varvid samtliga under 1939 inkomna föremål (2491 st.) blivit katalogiserade. Arbetet med omkatalogiseringen av äldre samlingar återupptogs under året, och de äldre samlingarna från Söderhavet ha nu överförts till lappkatalogen.

Klichésamlingen har 1939 ökats med n:r 2309—2358 alltså 52 stycken utgörande samtliga klichéer från Etnologiska Studier 1939, vilka intendenten överlämnat till avdelningen.

Slutligen har en grovsortering av avdelningens bildmaterial påbörjats för att möjliggöra en katalogisering och ett ordnande av detsamma i ett användbart bildarkiv.

BIBLIOTEKET.

Under 1939 har i den etnografiska avdelningens bokkatalog inskrivits 191 nya nummer, så att liggaren per 31.12.1939 slutade med nummer 5484. Den faktiska ökningen är dock större genom att vissa delar i tidskriftserier noteras på det nummer som löpande volym tidigare erhållit. Såsom föregående år har ökningen av bibliotekets bestånd under 1939 skett framför allt genom att avdelningen haft till förfogande nödigt antal exemplar av den av intendenten utgivna tidskriften *Etnologiska Studier*, som i utbyte sänts till utländska museer, universitet etc. varjämte avdelningen för första gången fått ett direkt anslag för inköp av litteratur.

Under året utgick för sista gången ett extra anslag på 900 kronor till bindning av den stora mängd obundna böcker som genom köpet av prof. Nordenskiölds amerikanistbibliotek 1934 kom i etnografiska avdelningens ägo. Detta extra bokbindningsanslag har med 900 kr. per år utgått under 1937—1939.

VETENSKAPLIGT OCH ÖVRIGT ARBETE.

Under 1939 har den etnografiska avdelningen i studiesyfte under längre eller kortare tid besökts av bl. a. följande personer:

Pastor *Efraim Andersson*, Mission Evangélique Suédoise, Brazzaville, A. E. F.; Major *J. Befring*, Oslo; Dr. och fru *Junius Bird*, American Museum of Natural History, New York; Miss *Eleanor Buxton*, A. & M. College, Stillwater, Oklahoma; Miss *Anne de Vries*, University of California, Berkeley; Herr *Gunnar Haard*, Cali, Colombia; Dr. *Edgar L. Hewett*, Santa Fé, New Mexico; Docent *Adolf Hoel*, Oslo; Generalkonsul och fru *Sven Karell*, Lima; Konsul *Hugo Karlsson*, Bogotá; Sr. Ing. *Luis Arcesio Pérez*, Iquira (H.), Colombia; Minister och fru *Gunnar Reuterskiöld*, Lima; Dr. *Irving Rouse*, Peabody Museum of Nat. Hist., Yale Univ., New Haven; Adjunkt *F. Schausen Petersen*, Aalborg; Dr. *Andreas Scheller*, Rautenstrauch-Joest-Museum f. Völkerkunde, Köln; Mr. och Mrs. *David B. Stout*, Columbia University, New York; Mrs. *Ruth Massey Tovell*, Toronto. Dessutom har ett gruppbesök avlagts av 10 danska studenter från Aalborg i april 1939.

Vad de utländska forskarnas besök beträffar kan det särskilt framhållas, att Mr. D. B. Stout från Columbia University sökt och erhållit stipendium för att grundligt studera de här befintliga samlingarna från Sydamerika liksom avdelningens etnografiska speciallitteratur i och för utarbetandet av en doktorsavhandling. Han anlände med sin maka Mrs. Ruth Stout till museet den 27 augusti, och de voro kvar ännu vid årsskiftet, då de hade för avsikt att stanna ännu några månader, såvitt ej krigssituationen i Europa skulle göra det omöjligt för dem. Under sina studier här specialiserade sig Mr. Stout på de sydamerikanska indianernas spel och lekar och utarbetade betydande delar av sitt blivande verk härom.

Innan jag närmare redogör för det vetenskapliga arbete som utförts på Etnografiska Avdelningen av dess personal får jag erinra om den stora förlust avdelningen lidit genom att dess trogne frivillige medarbetare, f. professorn i farmakologi vid Karolinska Institutet i Stockholm. Med. dr. C. G. Santesson, avlidit den 26 juni 1939 (fig. 25).

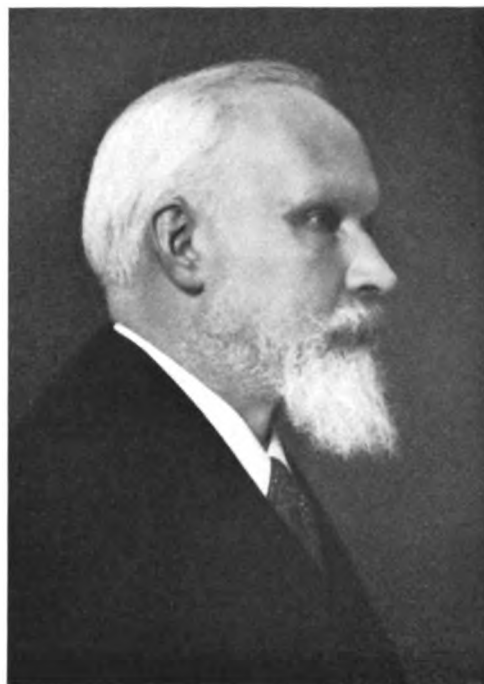

Fig. 25. Professor Med. dr. Carl Gustaf Santesson † 26 juni 1939.
Bilden tagen vid 65 års ålder våren 1927.

Professor Santesson hade sedan många år såsom speciellt forskningsfält haft pilgifter, droger o. d. som användas av primitiva folk. Pilgifterna hade fångat hans hjärta alldeles särskilt, och han utförde under årens lopp ett flertal undersökningar av giftmaterial i Etnografiska Avdelningens samlingar. Dessa undersökningar hade han påbörjat redan under den tid professor Erland Nordenskiöld var intendent för avdelningen, och han fortsatte sedermera att ställa sin arbetskraft och sitt intresse till dennas förfogande och publicerade ett flertal avhandlingar baserade på primitiva folks gifter. Hans sista arbete inom detta område låg just i tryck för åttonde delen av Etnologiska Studier då budet om hans bortgång nådde oss.

Det var alltid synnerligen angenämt att få samarbeta med professor Santesson och Etnografiska Avdelningen och dess tjänstemän stå i stor tacksamhetsskuld till honom för det arbete han utfört till avdelningens och vetenskapens bästa.

Listan på professor Santessons arbeten grundade på material från etnografiska museet i Göteborg ter sig på följande sätt:

1. *Pilgiftsstudier, En kurareförgiftad pil från västra Brasilien.* (Svenska Läkarsällskapets Handlingar, band 43: 3, pp. 888—906). Stockholm 1917.
2. *Pfeilgiftsstudien. Ein mit Kurare vergifteter Pfeil aus dem westlichen Brasilien.* (Skandinavisches Archiv f. Physiologie, XXXVII, pp. 143—179). Leipzig 1919.
3. med GOTTFRID THORELL: *Ein eigentümliches »Pfeilgift» aus Goajiro (Kolumbien, Südamerika).* (Ymer 1924, pp. 192—199), Stockholm. [Också tryckt i Skandinavisches Archiv f. Physiologie, L, pp. 197—204, Berlin und Leipzig 1927, och på spanska, »El veneno' de las flechas de los goajiros», i »La Medicina germano-hispano-americana, año 1, núm. 11, pp. 969—975, julio de 1924.]
4. *Eine Probe von Topfkurare.* (Skand. Arch. f. Physiol. LII, pp. 209—221), Berlin och Leipzig 1927.
5. *Ein Pfeilgift mit Herzwirkung aus Südamerika (Columbia).* (Acta Medica Scandinavica, LXVIII, pp. 287—304), Stockholm 1928.
6. *Ein Pfeilgift mit Herzwirkung aus der Neuen Welt.* (Skand. Arch. f. Physiol. LV, pp. 230—257). Berlin och Leipzig 1929.
7. *An Arrow Poison with Cardiac Effect from the New World.* («Comparative Ethnographical Studies» utgivna av Erland Nordenskiöld, Vol. 9, pp. 155—187). Göteborg 1931.
8. *Ein starkes Topf-Kurare von den Tucuna-(Ticuna-)Indianern des oberen Amazonas.* (Acta Medica Scandinavica, LXXV, pp. 1—9). Stockholm 1931.
9. *Bemerkung über südamerikanisches Pfeilgift. Antwort an Herrn Professor Rafael Karsten.* (Soc. scient. Fennica. Commentat. Humanar. Litterar. VI. 5, 10 pp.) Helsingfors 1933.
10. *Pfeilgiftstudien. I. Pfeilgift eines Zwergvolkes in Zentralafrika. II. Pfeilgifte aus Celebes.* (Skand. Arch. f. Physiol. LXX, pp. 102—125). Berlin och Leipzig 1934.
11. *Pfeilgiftstudien. Eine Kurareprobe aus Ecuador.* (Skand. Arch. f. Physiol. LXVIII, pp. 202—214). Berlin och Leipzig 1934.
12. *A report in brief of an examination of Chocó Indian poisons and Pharmacological examination of the Cayapa poison,* pp. 105—108 i Henry Wassén: Notes on Southern Groups of Chocó Indians in Colombia. (Etnologiska Studier 1). Göteborg 1935.
13. *Pfeilgifte aus Burma und Yünnan.* (Etnologiska Studier 2, pp. 5—14). Göteborg 1936.
14. *Pfeil- und Fischgift aus Kolumbien und Ekuador.* (Etnologiska Studier 2, pp. 15—29). Göteborg 1936.
15. med HENRY WASSÉN: *Some Observations on South American Arrow Poisons and Narcotics. A rejoinder to Professor R. Karsten.* (Etnologiska Studier 3, pp. 330—358). Göteborg 1936.
16. *Notiz über Piule, eine mexikanische Rauschdroge.* (Etnologiska Studier 4, pp. 1—11). Göteborg 1937.
17. *Noch eine mexikanische »Piule»-Droge, Semina Rynchosiae Phaseoloidis DC.* (Etnologiska Studier 6, pp. 179—183). Göteborg 1938.

18. *Kurze Notiz über den Pakurú-Baum in Columbia (Süd-Amerika)*. (Arkiv för botanik, 29 B:2, pp. 1—3). Stockholm 1938.
19. *Kurarewirkende Substanz in den Samen einer Leguminose. Vorläufige Mitteilung*. (Skand. Arch. f. Physiol. LXXX, pp. 361—368). Berlin 1938.
20. *Die Babongo-Zwerge und ihr Pfeilgift*. (Etnologiska Studier 8, pp. 137—148). Göteborg 1939.

På grund av att monteringsarbetet med nyutställningarna under året krävt synnerligen mycken tid har intendenten under 1939 endast varit i tillfälle att utarbeta en avhandling rörande dvärgfolken.

Även 1939 har intendenten i likhet med föregående år fortsatt utgivandet av Etnologiska Studier med två delar, Nr. 8 och 9, omfattande resp. 150 och 175 sidor. Liksom förut ha kostnaderna härför huvudsakligen täckts av intendentens egna medel och ett bidrag på 500 kr. från Kungl. och Hvitfeldtska stipendieinrättningen.

Av upplagan ha även under 1939 ett för avdelningen erforderligt antal exemplar överlämnats av intendenten för dess bytesförbindelser, dock utan att dessa exemplar av museets kunnat likvideras.

Amanuensen Henry Wassén har förutom det löpande arbetet med katalogisering av inkommande samlingar, litteratur m. m. nedlagt ett omfattande arbete på ordnandet och monteringen av samlingarna som omfatta amerikanska arkeologien.

Amanuensen Stig Rydén har under hela året varit tjänstledig för utförandet av egna forskningar i Sydamerika.

Som vikarierande amanuens tjänstgjorde fil. lic. Jan Söderström på den etnografiska avdelningen under månaderna januari—mars, varvid han dels katalogiserade då inkommande material, dels genomgick och överförde till kortsystemet avdelningens äldre samlingar från Söderhavet.

Såsom vaktmästare vid avdelningen ha även under 1939 tjänstgjort herrar R. Carlström, M. Nilson och B. Thörnborg.

Den sistnämnde har liksom föregående år huvudsakligen tjänstgjort som avdelningens konservator och preparator och har därvid alltjämt nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete på att konservera avdelningens samlingar framför allt de rika keramiska. Härigenom har hr Thörnborg besparat museet mycket dryga utgifter.

Det synes mig emellertid omöjligt att för framtiden kunna ålägga herr Thörnborg att utföra kvalitetsarbete, da han endast är anställd såsom ordinarie vakt. Det är emellertid oavvisligen nödvändigt, att någon person sättes i tillfälle att helt få ägna sig åt konserverings- och prepareringsarbete med den etnografiska avdelningens stora och synnerligen mångskiftande samlingar, om icke ett flertal föremål helt skola förintas eller väsentligen skadas av tidens åverkan och stora direkta förluster därigenom åsamkas institutionen. Det är särskilt av nöden att alla trä- och metallföremål, i synnerhet de arkeologiska, få genomgå en grundlig och noggrann översyn.

Herr G. Carell har under hela året med undantag för två månader under sommaren oavbrutet arbetat såsom extra vakt vid den etnografiska avdelningen och

därvid nästan uteslutande varit behjälplig med inredningsarbeten för blivande nyutställningar.

Som redan nämnts har fru Karin Wassén under året avslutat konserveringen av arkeologiska perutextilier, och dessutom har hon sedan hr Söderström lämnade avdelningen varit behjälplig vid en del renskrivnings- och katalogiseringsarbeten.

Artisten Axel Hjelm har liksom under föregående år vid flera tillfällen för avdelningen utfört teckningar och illustrationer — som alltid med den största skicklighet. Även här publicerade teckningar av etnografiska nyförvärv äro liksom föregående år utförda av denne konstnär.

Till sist får jag till alla dem som med nit och intresse arbetat på den etnografiska avdelningens bästa och till dess förkovran uttala ett varmt och hjärtligt tack.

Under 1939 ha från trycket utkommit följande avhandlingar och uppsatser, vilka utarbetats på etnografiska museet eller grundats på dess samlingar:

- Kaudern, Walter:* *C. G. Santesson Dead.* (Etnologiska Studier 8, p. 149—150), Göteborg 1939.
- » » *Distribution of the Pygmies and their possible Affinities.* (Etnologiska Studier 9, p. 151—175), Göteborg 1939.
- Palmatary, Helen, C.:* *Tapajo Pottery.* (Etnologiska Studier 8, p. 1—136). Göteborg 1939.
- Santesson, C. G.:* *Die Babongo-Zwerge und ihr Pfeilgift.* (Etnologiska Studier 8, p. 137—148), Göteborg 1939.
- Wassén, Henry:* *Ett medlaruppdrag mellan indianer och polis.* (Travellers' Club i Göteborg Minnesskrift, pp. 26—30). Göteborg 1939.
- » » *Andean Astronomy (Letter to the Editor).* (The Sky, Vol. III: 3). New York 1939.

Göteborg 1940.

WALTER KAUDERN